

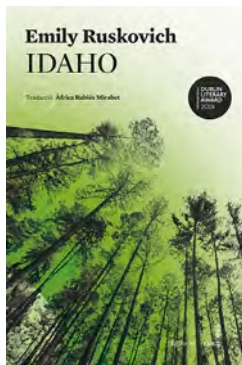
ELS CRÍTICS

literatura

JOSEP GRAS

A 'Idaho' Emily Ruskovich recorre un territori literari on el dol per la pèrdua, la capacitat infinita d'estimar i el consol en la possibilitat del perdó caminen de bracet enmig d'un paisatge indòmit i d'escriuidora bellesa. La història d'una terrible fractura familiar, de seqüeles dramàtiques, escrita amb excepcional saviesa narrativa.

«Treu la foto del racó...»

Idaho

EMILY RUSKOVICH

Traducció d'Àfrica Rubiés Mirabet
Les Hores
Sant Cugat del Vallès, 2020
408 pàgines

Idaho és l'estat nord-americà on va créixer la jove escriptora Emily Ruskovich, convertit en l'escenari d'aquesta novel·la: uns paratges immensos, inhòspits i alhora plens de bellesa, densa i esfereïdora com els fets que sacsegen les aparentment plàcides vides dels personatges d'aquesta ficció extraordinàriament ben escrita.

A *Idaho* s'hi explica una tragèdia, composta de diferents parts, la principal de les quals és l'assassinat d'una nena de sis anys dins de l'àmbit familiar. Però també hi ha, com a conseqüència —o no, ja que plana una ambigüitat volguda sobre alguns aspectes de la història— d'aquest acte terrible, la desaparició de la germana gran. El següent efecte que se'n deriva és l'empresonament de per vida per a la persona autora del crim.

I no tan impactant però igualment colpidor resulta el progressiu deteriorament de les facultats físiques i mentals en el pare, provocat per l'Alzheimer que avança de manera implacable. En Wade, que s'aferra a l'amor pacient de l'Ann, a les contínues revelacions de la muntanya i dels boscos que trepitja, acabarà perdent el record de la pèrdua que ho va capgirar

tot, però no el sentiment: hi va haver un temps en què va poder estimar la Jenny i les dues filles, la June i la May, tal com a ell li agradava fer-ho. L'escriptora penetra en aquest terreny íntim amb una exquisida sensibilitat: "El que se n'ha anat és la textura dels seus records /.../. Lentament, les coses es confonen, les línies es desdibuixen, els conceptes perden la impressió. Però tot i així existeix un centre, una data i una hora al voltant de les quals giren totes les confusions".

Ruskovich desenvolupa la novel·la a partir d'aquest nucli argumental, però sense prendre les vies de la investigació policíaca o el terror psicològic. No interessa tant el perquè d'una acció inexplicable com la que es va cometre, la motivació per dur-la a terme, com les circumstàncies peculiars que poden concórrer en un moment determinat i provocar un estat transitori d'alienació mental en algú, sense cap indicatiu previ que pugui fer preveure el sobtat i fatídic desenllaç.

Hi ha una fràgil línia divisòria entre el seny i la follia. O fins i tot entre la felicitat, la sensació de control sobre les emocions intenses i la tristesa profunda que es nodreix de recels, frustracions o

fatigues anímiques llargament covades. La prosa omniscient de Ruskovich ho explora amb la saviesa del cartògraf experimentat, s'hi acosta amb fermesa i en mostra algunes paradoxes, però deixa interrogants oberts.

El relat progressa a través de salts cap enrere i cap endavant, de manera que a poc a poc el lector pot anar completant el collage, fent que encaixin els diferents fragments en una imatge final coherent. Aquesta habilitat permet a l'autora construir els personatges no únicament a partir del que fan, sinó del que pensen o imaginin, i projectar-los en un futur possible que encara no s'ha produït però que ja és present en el text.

Hi ha una juxtaposició de fets *reals* i fets *inventats* en el curs de la narració, que concedeix a elements no estrictament humans (objectes, indrets, olors...) una significació especial. Així doncs, una cançó té el poder de fer ressuscitar antics retrets o de recordar-nos el passat. I, al mateix temps, desperta un sentiment regenerador i procura el consol tan cobejat. En Wade la taral·leja; la Jenny la sent; l'Ann la toca al piano: en etapes temporals distants, en contextos personals diferents, però les seves paraules retornen: "Treu la foto del racó i emporta-te-la d'aquí..." , o bé "Treu la foto del racó, perquè no et pugui veure els ulls..."

És fascinant la manera com s'entretreixeixen escenes d'un desassossec palpable amb instants i vivències amaraes d'intens lirisme. Ruskovich narra, amb una escriptura lluminosa i serena, amatent al detall, situacions dramàtiques difícils d'assumir. La seva prosa captura una essencialitat que romanía amagada entre els replecs de les frases i la presenta amb una nova naturalitat precisa i diàfana.

L'altre gran protagonista d'*Idaho* —a banda d'importants secundaris com els pares d'en Wade i l'Ann, l'Elizabeth o l'Eliot— és el paisatge, el batec omnipresent d'una natura sovint salvatge i embravida però també esgarriofosament majestuosa. Ruskovich ret aquí un homenatge rotund al que és el bressol geogràfic d'una perseverant vocació literària: "Una barreja de bellesa i perill, i això forma part de la meua novel·la, aquests contrastos d'un lloc tan remot", diu l'escriptora.

Guanyadora del Dublin Literary Award el 2019 —promogut per biblioteques de tot el món—, finalista de l'internacional Dylan Thomas, escollit

com un dels millors llibres de l'any per *The New York Times Book Review...*, *Idaho* és, sens dubte, una gran novel·la, i per a qualsevol estació de l'any.

CONFIDENCIAL
de XAVIER VINADER
Pròleg de David Fernández
Selecció i epíleg de Francesc Viadel

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a **Facebook** i **Twitter**
Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.cat